

Invertirem més en ciència després de la pandèmia?

Josep Samitier Martí, President de l'Associació Catalana d'Entitats de Recerca (ACER) i Director de l'Institut de Bioenginyeria de Catalunya (IBEC).

“Hem d'analitzar els nostres valors i també les nostres prioritats, ja que no podem gestionar el futur amb eines i prioritats del passat.”

Aquests dies de confinament estem veient en tots els mitjans de comunicació més notícies sobre ciència i recerca que mai. Professionals de la medicina, infermeria, farmàcia, física, biologia, bioenginyeria, informàtica, sociologia, psicologia, economia, matemàtiques, enginyers de producció 3D i d'altres experts en diversos camps són preguntats sobre què ens passa i quines són les solucions futures que hi veiem. La majoria de nosaltres no recordem cap situació similar en què el nostre dia a dia i la forma de societat que hem anat conformant s'hagi vist tant trasbalsada i, en alguns aspectes, aturada.

No estàvem preparats per afrontar aquesta pandèmia. Fa anys que escoltem veus autoritzades que alerten sobre greus problemes que poden impactar directament sobre la nostra vida humana: el canvi climàtic, la crisi energètica i la finalització dels combustibles fòssils, l'increment de resistència de les infeccions bacterianes als antibiòtics, la necessitat de minerals molt escassos al nostre planeta per mantenir el desenvolupament informàtic de microprocessadors que requereixen les noves xarxes de comunicació...

Podríem dir que ara ens hem adonat, certament, que hem entrat en un nou mil·lenni en el qual hem d'afrontar aquests problemes i, també, desenvolupar nous coneixements, noves tecnologies i noves maneres d'organitzar-nos i gestionar-nos com a societat. Això comporta analitzar

els nostres valors i també les nostres prioritats, ja que no podem gestionar el futur amb eines i prioritats del passat. Cada territori, cada societat, ha de definir noves polítiques per als reptes del nou mil·lenni.

Al llarg de les darreres dècades, l'evolució científica i tecnològica ha estat un motor per assegurar l'hegemonia militar, el poder econòmic i, també, el benestar i l'esperança de vida, sobretot del primer món. Ara, la crisi de la Covid-19 ens marca un punt d'inflexió: hem de considerar com volem gestionar els desafiaments globals, i les polítiques públiques han de prioritzar i invertir amb aquesta nova visió.

“Hem destinat 64 euros anuals per càpita dels nostres impostos per intentar entendre una mica millor aquests greus problemes. És una quantitat suficient?”

Durant els primers 20 anys que portem d'aquest mil·lenni, no ho hem fet. Fa pocs dies, les dades de la intervenció oficial de l'estat espanyol indicaven que el sector públic estatal va invertir l'any 2019 en recerca i desenvolupament un total de 2.955 milions d'euros; només el 46,4% del pressupost que hi havia disponible (6.366 milions). Això és degut a què la meitat del pressupost que es destina a aquest àmbit és en crèdits a retornar que no són absorbits per les entitats de recerca i les empreses ja que estan pensats per a un retorn a curt termini. Instruments financers que no s'adeqüen a les necessitats que volem afrontar els investigadors. Portem anys planificant els pressupostos públics així, i aquests instruments financers segueixen sense utilitzar-se ni per les entitats públiques ni per les privades.

Si ara dividim la quantitat pública estatal real invertida en recerca pels 47 milions de persones que cobreixen aquest pressupost, això representa que hem destinat 64 euros anuals per càpita dels nostres impostos per intentar entendre una mica millor aquests greus problemes. És una quantitat suficient? L'avantprojecte de pressupostos del govern estatal per l'any

2020, que finalment no es presentarà a aprovació, volia augmentar aquestes quantitats en un 5% (menys d'un euro per càpita). En el cas de Catalunya, els pressupostos 2020 destinats a recerca i innovació, que es van presentar el dia 24 d'abril per a aprovació, no incorporen increments substancials en els apartats de recerca, malgrat els treballs realitzats en el marc del Pacte Nacional pel Coneixement, pendents d'aprovació final, que indiquen una voluntat d'increment. Objectiu 2024: assolir el valor de la mitjana europea d'esforç públic, que és del 0,75 del PIB. A Catalunya la despesa pública estatal en R+D ha passat dels 541,52 MEUR el 2009 als 348,34 MEUR el 2016, una disminució de pràcticament 200 MEUR anuals, molt superior a la que ha patit la despesa de la Generalitat en el mateix període, que ha passat de 673,94 MEUR a 619,06 MEUR (54 MEUR de disminució).

“Potser és el moment de modificar
les prioritats en despesa pública
de la nostra societat si volem afrontar
amb èxit i garanties el nou mil·lenni!”

Per tant, a Catalunya, entre la part estatal i la de la Generalitat, destinem 967 milions d'euros, que representen uns 130 euros públics per càpita, a la recerca. En cinc anys, el Pacte proposa incrementar en 365 milions més el pressupost destinat a recerca pública a repartir entre l'aportació estatal i la de la Generalitat. Això ens situaria en 178 euros per càpita d'aquí a cinc anys. Les darreres dades d'Eurostat indiquen que l'Europa dels 28 dedica de mitjana 620 euros per càpita; incloent la part pública (33%), la privada (66%) i la privada sense ànim de lucre (1%). Això ens diu que a Europa l'aportació pública per càpita abans de la crisi de la Covid-19 és de 204 euros. Potser és el moment de modificar les prioritats en despesa pública de la nostra societat si volem afrontar amb èxit i garanties el nou mil·lenni!